

«ΕΝΑ ΣΑΚΙ ΜΕ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ»

Χαρίκλεια Τερζητάνου
Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων ΠΕ

❖ Ζητούμε από τα παιδιά να βρουν παραμύθια μικρής έκτασης στο διαδίκτυο. Τα εκτυπώνουμε ή τα συλλέγουμε ψηφιακά.

❖ Συναποφασίζουμε πού θα τα φυλάμε, π.χ σε μια παλιά βαλίτσα, σε βαμμένα κουτιά, σε ένα τραπέζι καλυμμένο με χρωματιστή φόδρα, σε καλάθια...

Απαραίτητη προϋπόθεση:

Τα βιβλία-παραμύθια να είναι σε ύψος προσιτό στα παιδιά.

❖ Δημιουργούμε ευνοϊκό χώρο για τις δράσεις μας π.χ. γωνία ή μοκέτα ανάγνωσης, κατάλληλη διακόσμηση και γωνία βιβλίων. Αν δεν έχουμε αυτή τη δυνατότητα, επιδιώκουμε να υπάρχει μια οποιαδήποτε αλλαγή στην αίθουσα την ώρα των δράσεων (π.χ. φωτισμός, διάταξη θρανίων, αναγγελία δράσεων από μία κούκλα)

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Εκτέλεση:

Καλούμε ένα παιδί να καθίσει στην καρέκλα και του δένουμε τα μάτια με το μαντίλι. Του ζητάμε να διαλέξει από το κουτί/τη σακούλα/το πανί ένα βιβλίο, να το πιάσει – να το μυρίσει – να το ακούσει και να περιγράψει μονολεκτικά το μέγεθος, το σχήμα, την υφή, τη μυρωδιά και τον ήχο του. Οι λέξεις καταγράφονται στις στήλες του πίνακα.

Στη συνέχεια, το παιδί ανοίγει τα μάτια του και τοποθετεί το βιβλίο πάνω στην άδεια επιφάνεια. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται με όσους μαθητές θέλουμε και ανάλογα με τον αριθμό των βιβλίων ή το χρόνο, που διαθέτουμε.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΜΕΓΕΘΟΣ	ΣΧΗΜΑ	ΥΦΗ	ΜΥΡΩΔΙΑ	ΗΧΟΣ
πολύ μικρό	τετράγωνο	μαλακό	κολόνια	τίποτα
μεγάλο	ορθογώνιο	σκληρό	χαρτί	αέρας
λεπτό	στρόγγυλο	απαλό	γλυκιά	ψιθυρίζει
χοντρό	κανονικό	ανατριχιαστικό	άσχημα	κριτς κρατς
τεράστιο	περίεργο	γλιστράει	μούχλα	ζώα

Επέκταση:

«Τυφλή αναζήτηση»

Καλείται ένα παιδί με δεμένα τα μάτια να ανακαλύψει από τα βιβλία που τοποθετήθηκαν πάνω στην άδεια επιφάνεια ένα βιβλίο, που έχει τα χαρακτηριστικά μιας γραμμής του πίνακα, π.χ της δεύτερης: ένα βιβλίο μεγάλο, ορθογώνιο, σκληρό, που μυρίζει χαρτί και από το οποίο ακούγεται αέρας. Εάν το βρει συνεχίζει, ειδάλλως ακολουθεί άλλο παιδί. Από το παιχνίδι αυτό γίνεται αντιληπτό ότι τα τρία πρώτα χαρακτηριστικά είναι αντικειμενικά, ενώ τα δύο τελευταία υποκειμενικά.

Το δικό μου μοναδικό βιβλίο

Από το λεξιλόγιο του βιβλίου επιλέγει το κάθε παιδί πέντε λέξεις (μια από κάθε στήλη), ζωγραφίζει το δικό του μοναδικό βιβλίο και του δίνει ένα όνομα. Για παράδειγμα:

Ένα βιβλίο μικρό, στρόγγυλο, μαλακό, που μυρίζει γλυκά και βγάζει ως ήχο κριτς κρατς : ένα βιβλίο καραμέλα

Ένα βιβλίο χοντρό*, τετράγωνο, σκληρό, που μυρίζει άσχημα και από το οποίο ακούγονται ζώα: ένα βιβλίο κοτέτσι

*Ο χαρακτηρισμός αφορά τον όγκο και όχι το μέγεθος, ωστόσο γίνεται αποδεκτός, καθώς δεν εστιάζουμε σε μαθηματικές έννοιες, αλλά στην ελεύθερη έκφραση των μαθητών με χρήση των αισθήσεών τους.

Παραλλαγές:

- Ως «**τυφλοί**» τα παιδιά διαλέγουν ένα βιβλίο από το κουτί/τη σακούλα/το πανί, με βάση τις τρεις αισθήσεις τους (αφή, όσφρηση, ακοή). Συνεχίζει να τους αρέσει, όταν ανοίξουν τα μάτια τους; Γιατί;
- **Το παιχνίδι των αινιγμάτων** με τη χρήση της όρασης και του λεξιλογίου της αφής, της όσφρησης και της ακοής: Βλέπω ένα βιβλίο, που είναι τεράστιο, περίεργο, γλιστράει, μυρίζει μούχλα και φωνάζει σαν ζώο. Ποιο είναι;
- **Βρες ποιο βιβλίο** είμαι με τη χρήση παντομίμας. Ένα παιδί επιλέγει νοερά ένα βιβλίο και αναπαριστά τα χαρακτηριστικά του, π.χ. λεπτό, στρόγγυλο, απαλό με γλυκό άρωμα, που ψιθυρίζει. Όποιο παιδί βρει ποιο είναι, συνεχίζει .

ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΩΦΥΛΛΑ

Διαφήμιση

Σε ομάδες καλούνται τα παιδιά να δημιουργήσουν μία ζωντανή διαφήμιση για ένα παραμύθι της επιλογής τους, χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο λεξιλόγιο των αισθήσεων, τον τίτλο και στοιχεία της εικονογράφησης του εξώφυλλου.

Ντόμινο

Τα παιδιά παίζουν στο πάτωμα ή σε μια μεγάλη επιφάνεια ντόμινο με βιβλία, εξηγώντας κάθε φορά που τοποθετούν κάποιο βιβλίο, ποιο κοινό στοιχείο έχει με το προηγούμενο (μέγεθος, λέξη στον τίτλο, χρώμα κλπ).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

- Τα έμαθες; Η βασιλοπούλα έχει ένα μυστικό!
- Μεγάλο ή μικρό;
- Μαύρο, κόκκινο, πράσινο και σκληρό!
- Εσύ το ξέρεις;
- Όχι! Το ξέρει όμως η Φωτεινή και για να το μάθουμε όλοι, το έγραψε σε ένα βιβλίο.
- Και πού θα το βρούμε αυτό το βιβλίο;
- Έμαθα ότι πωλείται σε όλα τα βιβλιοπωλεία.
- Τι περιμένουμε τότε; Φύγαμε!

«Το μυστικό της βασιλοπούλας» -
εσείς τι περιμένετε για να μάθετε το μυστικό;

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΞΕΦΥΛΛΙΣΜΑ

Κάθε ομάδα παιδιών στήνεται σε κύκλο και κρατά ένα μεγάλο πανί ή μία φόδρα. Ένα βιβλίο τοποθετείται στο κέντρο του πανιού/της φόδρας. Η ομάδα κινεί το πανί με μη συντονισμένες κινήσεις, ώστε το βιβλίο να «ταξιδέψει» προς την κατεύθυνση του κάθε παιδιού. Μόλις πλησιάζει ένα παιδί, εκείνο το παίρνει, αφήνει το πανί/τη φόδρα, το ανοίγει σε μια σελίδα, και μέχρι να μετρήσει η ομάδα μέχρι το 5, διαβάζει ένα απόσπασμα ή παρατηρεί την εικόνα (αν υπάρχει στη σελίδα που άνοιξε). Στη συνέχεια, τοποθετεί το βιβλίο στη μέση του πανιού/της φόδρας και η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι να περάσει το βιβλίο 2-3 φορές απ' όλα τα παιδιά. Όταν τελειώσει το παιχνίδι, καλείται κάθε ομάδα να παρουσιάσει το βιβλίο της με τη χρήση των παρατηρήσεων που έκανε το κάθε παιδί και των σχετικών υποθέσεων για το περιεχόμενό του.

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΞΕΦΥΛΛΙΣΜΑ

Μετά την παρουσίαση τοποθετούνται τα βιβλία στη βιβλιοθήκη. Τα παιδιά θα δανειστούν κάποια στιγμή το βιβλίο που τους κέντρισε το ενδιαφέρον από τον προαναφερθέντα τρόπο παρουσίασής του.

Παράδειγμα : «Αισώπου μύθοι», Εκδ: Στρατηγική, όπως παρουσιάστηκε από μία ομάδα παιδιών νηπιαγωγείου:

- 1^ο παιδί: Θα βρείτε μέσα μια ιστορία για μια μαϊμού, που έπαιζε με μια κορώνα και μια αλεπού που την αγριοκοίταζε.
- 2^ο παιδί: Έχει μέσα και μια αλεπού...(παύση)...μπορεί να είναι η ίδια, και ένας δράκος της έβαλε φωτιά στην ουρά και κήκε.
- 3^ο παιδί: Εγώ είδα δύο ανθρώπους με μεγάλες μύτες να δέρνουν ένα πρόβατο (γέλια)
- 4^ο παιδί: Ένας βάτραχος και μια χελώνα έτρεχαν τρομαγμένοι, γιατί θα τους πατούσε ένα μεγάλο πόδι. Να τούόόσο (δείχνει με τα χέρια).

ΠΟΙΟΣ ΔΙΑΒΑΖΕΙ;

- Διαβάζουμε ως εκπαιδευτικοί.
- Διαβάζουμε εναλλάξ εκπαιδευτικός-μαθητές.
- Διαβάζουμε ανά δύο εναλλάξ.
- Ένας διαβάζει την αφήγηση κι ο/η άλλος/η τους διαλόγους.
- Διαβάζουμε ως εκπαιδευτικοί μέχρι ένα κρίσιμο σημείο.
- Διαβάζουμε σε ομάδες.
- Προτείνουμε στα παιδιά να διαβάσουν μια ιστορία στους γονείς τους.

ΟΤΑΝ ΔΙΑΒΑΖΕΙ Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ...

- τα παιδιά κάθονται γύρω του σε ημικόκλιο
- κάθεται κι αυτός, ώστε να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τα παιδιά
- αφηγείται όρθιος μόνο όταν πρόκειται να εμπλουτίσει την ανάγνωση/αφήγηση με κινήσεις
- δείχνει τις εικόνες του βιβλίου στα παιδιά
- δεν κάνει άσκοπες παύσεις, για να θέσει ερωτήσεις, ιδιαίτερα για την αναδιήγηση αποσπασμάτων
- θέτει τις ερωτήσεις στο τέλος

ΚΑΠΟΙΟ ΠΑΙΔΙ ΔΕΝ ΠΡΟΣΕΧΕΙ...

Εάν δεν ενοχλεί, δεν πειράζει. Θα αιχμαλωτίσουμε το ενδιαφέρον του στην πορεία. Μπορεί τη συγκεκριμένη ημέρα να το απασχολεί κάτι, που του αποσπά την προσοχή.

Εάν ενοχλεί:

- Μήπως δεν είναι ενδιαφέρουσα η ιστορία;
- Μήπως μπορούμε να την εμπλουτίσουμε;
- Μήπως πρέπει εμείς να εξασκηθούμε περισσότερο στην ελκυστική ανάγνωση;
- Μήπως μπορούμε να τραβήξουμε το ενδιαφέρον του με κάποιον ασυνήθιστο τρόπο; (π.χ. ραπ, γαλλική προφορά, τραγουδιστά, μουρμουρίζοντας κλπ).
- Μήπως να του αναθέσουμε κάποιο ρόλο;

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ- ΑΦΗΓΗΤΗ

1. Να οργανώνει το χώρο. Τα παιδιά να αισθάνονται άνετα, το ένα κοντά στο άλλο και να έχουν όλα τη δυνατότητα της άμεσης οπτικής επαφής με τον αφηγητή - αναγνώστη.
2. Να οργανώνει το χρόνο, ώστε να διηγείται με άνεση και χωρίς βιασύνη.
3. Να έχει διαβάσει και να ξέρει την ιστορία, που επιλέγει.
4. Να θέλει να αφηγηθεί-διαβάσει την ιστορία.
5. Να ζωντανεύει μια ιστορία με ήχους , με αλλαγή φωνής, με χειρονομίες, με εκφράσεις του προσώπου και με κινήσεις του σώματος .

ΠΡΟΣΟΧΗ: Όχι θεατρινισμοί, αλλά αβίαστη ανάγνωση με ενθουσιασμό.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ- ΑΦΗΓΗΤΗ

6. Να ξέρει να σιωπά. Οι παύσεις είναι απαραίτητες σε κάποια σημεία της σωστής αφήγησης - ανάγνωσης.
7. Να μη σταματά άσκοπα την ιστορία. Η πλοκή της ιστορίας εξελίσσεται και ξετυλίγεται σαν νήμα, που οδηγεί τη σκέψη και τα συναισθήματα του παιδιού.
8. Να μην εξηγεί με παρεμβολές τα πάντα στα παιδιά. Πρέπει να τους αφήνει περιθώρια για συλλογισμό και επεξεργασία αυτών που ακούν.
9. Την ώρα που αφηγείται την ιστορία να έχει ως αποκλειστικό σκοπό την ψυχαγωγία κι αισθητική απόλαυση των παιδιών.
10. Να είναι ικανός να ακούει στο τέλος της αφήγησης - ανάγνωσης.

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ-ΑΦΗΓΗΣΗ

- Διαβάζω το βιβλίο
- Μαθαίνω την πλοκή
- Μελετώ και κατανοώ χαρακτήρες και καταστάσεις
- Αφαιρώ ή αντικαθιστώ δύσκολες λέξεις ή φράσεις
- Διαβάζω – αφηγούμαι την ιστορία σε ένα οικείο πρόσωπο ή στον καθρέφτη, επιλέγοντας κατάλληλες εκφράσεις, κινήσεις και ήχους
- Αποφασίζω την εμπλοκή ή μη των μαθητών στην αφήγηση.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται και για τη δημιουργία κινήτρων ανάγνωσης. Αφορά στην ανάγνωση και παράλληλη δραματοποίηση του κειμένου από τα παιδιά, χωρίς να έχει προηγηθεί προετοιμασία. Για την κατανόηση της τεχνικής, σας παραθέτω ένα παράδειγμα με αφορμή το παραμύθι

«Το ασημένιο κουδουνάκι»

<http://www.paramithia.net/jap1.html>

Προσοχή: Καθοδηγούμε τα παιδιά όχι με λόγια, αλλά με βουβές εντολές, όπως π.χ. δείχνοντας προς μία κατεύθυνση, οδηγώντας και παρακινώντας με εκφράσεις του προσώπου κλπ.

Στους διαλόγους, διαβάζουμε πρώτα εμείς και τα συμμετέχοντα στη δραματοποίηση παιδιά επαναλαμβάνουν.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Κάποτε σε ένα χωριό δίπλα στη θάλασσα ζούσε ένας σοφός γέροντας.
Σηκώνουμε ένα παιδί.

Του άρεσε να κάθεται στη βεράντα του και να κοιτά τη θάλασσα.
Το βάζουμε να καθίσει σε μια καρέκλα και του δείχνουμε τα παράθυρα,
όπου βρίσκεται η θάλασσα.

Για να μη νιώθει μοναξιά, είχε κρεμάσει ένα ασημένιο κουδουνάκι στη
σκεπή της βεράντας. Σηκώνουμε ένα άλλο παιδί και το οδηγούμε πίσω από
το γέρο.

Μόλις φυσούσε λίγο ο αέρας – ζητάμε από όλους τους μαθητές να
φυσήξουν - το ασημένιο κουδουνάκι χτυπούσε χαρούμενα.

Κάνουμε νόημα στο παιδί – κουδουνάκι να ακολουθήσει την εντολή: να
χτυπήσει χαρούμενα

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΛΕΠΤΟΥ

Η ιστορία σε εικόνες – στιγμιότυπα

Στην ολομέλεια καλούνται οι μαθητές να συμπυκνώσουν οπτικά την ιστορία σε 6-8 καρτέ στον πίνακα με πρόχειρα σκίτσα.

Εναλλακτικά:

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Κάθε ομάδα αποφασίζει πώς θα αποτυπώσει την εξέλιξη της ιστορίας (αρχή-μέση-τέλος) σε 6-8 το πολύ εικόνες-σκηνές σε χαρτί A4 χωρισμένο σε 6-8 μέρη. Τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων μπορούν να την αποτυπώσουν με φωτογραφικά στιγμιότυπα, δημιουργώντας μια φωτοϊστορία.

Στην ολομέλεια επιλέγονται οι καλύτερες εικόνες – φωτογραφίες, κόβονται και κολλιούνται σε ένα νέο χαρτί A4, το οποίο αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων ή φωτοτυπείται και μοιράζεται σε όλα τα παιδιά. Στη συνέχεια, το κάθε καρτέ αναπαριστάται από διαφορετικά παιδιά με παγωμένη εικόνα, η οποία ζωντανεύει με κοφτό διάλογο κατ' εντολή του εκπαιδευτικού. Οι εικόνες ζωντανεύουν εναλλάξ σε προκαθορισμένη σκηνή σε ένα λεπτό.

[Ιστορίες του λεπτού από το Καλλιτεχνικό - Παιδαγωγικό Εργαστήρι](#)

[«Ανεμόσκαλα»](#)

<https://www.dropbox.com/s/7uwrlpkknoack1r/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%A5>

[CE%98%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%9B%CE%95%CE%A0%CE%A4%CE%](#)

[%CE%A5.wmv?dl=0](#)

Πού θα βρω δραστηριότητες δημιουργικής γραφής;

Προτάσεις από Χ. Τερζητάνου:

<http://cultureedu.gr/> : βλ. Φιλαναγνωσία – Δημιουργική Γραφή – Βοηθητικό υλικό και Εργασίες σχολείων (εγγραφείτε στο Newsletter στο σύνδεσμο «Νέα», για να ενημερώνεστε για κάθε νέο υλικό που αναρτάται).

Προτάσεις εκπαιδευτικών:

http://perdikdimgrakenmak.blogspot.gr/p/blog-page_12.html :
Βλ. Μια ιστορία ταξιδεύει... - Βιβλίο με προτάσεις δραστηριοτήτων από εκπαιδευτικούς.

Υλικό σχετικό με την παρουσίαση του κου Γρόσδου θα βρείτε:

<https://stavros.files.wordpress.com/2011/07/16.pdf> - Πώς ένα έργο
τέχνης ζωντανεύει

http://perdikdimgrakenmak.blogspot.gr/p/blog-page_28.html - Τι
είναι και τι δεν είναι η δημιουργική γραφή